

**Macek, P., Dalajka, J.
(Eds.):
Vývoj a utváření
osobnosti v sociálních
a etnických kontextech***

Ve dnech 12.-13. ledna 2005 se v prostorách Kongresového centra Masarykovy univerzity konala konference Vývoj a utváření osobnosti v sociálních a etnických kontextech. Jejím pořadatelem byl Institut výzkumu dětí, mládeže a rodiny (IVDMR) společně s Katedrou psychologie FSS MU. Konference se konala při příležitosti oslavy životních jubileí (70 let) dvou významných postav české psychologie: doc. PhDr. Iva Plaňavy a prof. PhDr. Vladimíra Smékala, CSc. Konference byla svým zaměřením víceoborová. Šešli se na ní přední čeští a slovenští odborníci z oblasti psychologie, sociologie, lingvistiky, etnologie, medicíny, pedagogiky a dalších disciplín.

Sborník z této konference obsahuje texty převážně většiny zveřejněných příspěvků. Je rozdělen do pěti tematických okruhů:

I. Osobnost: osobnost a možnosti optimalizace jejího utváření. Vedle už „klasických“ témat, jako jsou diagnostika osobnosti a negativní faktory při utváření osobnosti, se řada příspěvků věnuje naopak podpoře rozvoje osobnosti: osobní integritě, spirituální sféře, odhalování neadaptivních kognitivních stylů. Tím sborník reflektuje současně směry v psychologickém výzkumu, kde zaznamenáváme odklon od zaměření na „patologii“ a soustředění na podporu rozvoje „pozitivních“ rysů (či prožívání) osobnosti člověka.

II. Rodina: rodina jako systém – funkční a dysfunkční faktory. Ústředním tématem tohoto oddílu je soužití v manželství a rodině. Dále se někteří autoři zamýšlejí nad vlivem současné společenské situace na rodinu, nechybí ani příspěvky o mateřské anxiety a vnímání životních událostí na straně rodičů v průběhu prvních pěti let života českých dětí.

III. Vývoj: aspekty vývoje jedince. Tato část je s ohledem na zaměření konference nejrozsáhlejší a tematicky i metodologicky nejvíce diverzifikovaná. Část studií tohoto i všech ostatních oddílů se opírá o data longitudinálního šetření dětí z brněnských rodin ELSPAC (European Longitudinal Study of Pregnancy and Childhood), na které se podílejí jak pořádající instituce IVDMR (psychologická část), tak také tým pod vedením MUDr. L. Kukly (medicínsko-antropologická část). Proto i v tomto sborníku nalezneme údaje o průběhu fyzického růstu zkoumaných dětí, vyjádření emocí v textech, které děti samy napsaly, determinanty výkonné motivace u školáků apod.

IV. Etnicita: etnicita ve vývojovém, sociálním a pedagogickém pohledu. Integrace sociálně a etnicky znevýhodněných skupin je stále aktuálním tématem, proto se objevuje i ve výzkumných projektech prezentovaných ve sborníku. Za velmi přínosné považují příspěvky k identitě imigrantů a národnostních menšin v ČR.

V. Normy, hodnoty, společnost. Na předchozí oddíl částečně navazuje i téma hodnot, hodnotové orientace a její diagnostiky, predikce a sociálního podmínění. Ukazuje se, že toto téma může přinést řadu mimořádně důležitých poznatků uplatnitelných v praxi.

Recenzovaný sborník je v našich podmínkách svým rozsahem (624 stran) i pestrostí pojednávaných témat a zvolených přístupů (60 příspěvků od téměř 70 autorů) ojedinělý. Ačkoli se v něm publikované studie značně liší co do rozsahu, kvality, struktury i formy prezentace výsledků, v celkovém pohledu je posuzované dílo příkladem zdařilé kompozice výsledků výzkumné práce řady disciplín vztahujících se k osobnosti. Nepochybně bude v budoucnu sloužit jako inspirace a zdroj informací pro další výzkum.

K. D. SKOČOVSKÝ

* Brno, Masarykova univerzita v Brně (2005), 624s.